

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ
ТА АУДИТУ

Кафедра філософії та соціально-гуманітарних дисциплін

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ І ОСВІТИ

(Навчальна програма)

Освітньо-кваліфікаційний рівень – "Магістр"

Київ – 2015

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ
ТА АУДИТУ

Кафедра філософії та соціально-гуманітарних дисциплін

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ І ОСВІТИ

(Навчальна програма)

Освітньо-кваліфікаційний рівень – "Магістр"

Київ – 2015

Філософія науки і освіти. Методичні вказівки та навчальна програма до вивчення дисципліни для магістрів очної та заочної форм навчання / Уклад. І.Ф. Надольний. – К.: НАСОНА, 2015. - 29 с.

Укладач:

Надольний Іван Федотович – доктор філософських наук, професор, зав. кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту.

Рецензенти:

Рибкало Валерій Андрійович – доктор філософських наук, професор Національної академії державного управління при Президентіві України.

Гаврилюк Тетяна Вікторівна – к. філос. наук, доцент кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін НАСОНА.

Затверджено
на засіданні кафедри філософії та
соціально-гуманітарних дисциплін
(протокол № 8 від 1 квітня 2015 р.)

1.МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – дати студентам фундаментальні теоретичні знання, які мають складати основу методологічної культури фахівця, філософського аналізу і узагальнення теоретичних надбань спеціальності у відповідності з величинами вітчизняного та зарубіжного досвіду, а також гармонійного поєднання теоретичних положень із оптимальним застосуванням їх на практиці.

Окреслені теоретичні положення передбачають вирішення наступних завдань:

- глибоке засвоєння новітніх досягнень у галузі відповідної спеціальності;
- формування теоретико-методологічних засад пізнавальної та практичної діяльності;
- творче осягнення здобутків сучасної економічної науки у її адекватності із суспільними потребами;
- оволодіння практичними навичками застосування новітніх досягнень наукового пізнання.
- усвідомити основні параметри ціннісно-світоглядних орієнтирів діяльності вченого;
- розкрити вітчизняні та світові тенденції філософії освіти як плюралістичної форми осягнення дійсності;
- проаналізувати основні філософські тенденції освітньої політики та роль освітніх установ у формуванні світоглядної культури фахівців;
- оволодіння практичними навичками застосування новітніх досягнень у сфері змісту, стандартів, кваліфікаційних характеристик та управління освітою.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Тема	Кількість годин				
		Всього	Всього аудиторних	в т.ч.		Сам. робота
				Лекц.	Семін..	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.						
1	Філософія науки в структурі сучасної філософії	6	4	2	2	2
2	Наука як об'єкт філософського осмислення	4	2	2	0	2
3	Філософські основи науки (методологія науки)	6	2	0	2	4
4	Загальнонаукові методи пізнання.	2	2	2	0	0
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.						
5	Форми наукового пізнання	4	2	2	0	2
6	Методологічні проблеми економічної науки	6	2	0	2	4
7	Філософія науки і глобальні проблеми сучасності.	4	2	2	0	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.						
8	Філософія як теорія і методологія розвитку освіти	2	2	2	0	0
9	Філософія освітнього менеджменту	6	4	2	2	2
10	Філософія освіти в системі виховання особистості	4	2	2	0	2
11	Управління освітою: філософський аналіз	6	2	2	0	4
12	Світовий та європейський досвід освіти та виховання	4	2	0	2	2
Всього		54	28	18	10	26

Всього 54 години, 2 кредити.

3.ЗМІСТ ПРОГРАМИ ЗА ТЕМАМИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Тема 1. Філософія науки в структурі сучасної філософії.

Філософія науки, її предмет. Наука як особлива форма пізнання, сфера культури та соціальна інституція. Феномен науки. Специфічні ознаки науки як форми пізнавальної діяльності. Особливості її об'єкта, суб'єкта, цілеспрямовання, засобів і результатів. Філософія і наука. Метафізичні проблеми та онтологічні підстави науки. Діалектична проблематика наукового пізнання. Історичний розвиток науково-філософських знань. Наука і ненаукові способи освоєння світу. "Нормальна" і "революційна наука", моделі її еволюції. Інтерналістський та екстерналістський підходи до еволюційних процесів в науці. Гносеологічні та праксеологічні проблеми конкретних наук, їх осмислення філософією науки. Ідеали науковості та істинності. Ідеали і норми обґрунтування і побудови наукового знання. Особливості об'єктів природознавства, соціології і антропології. Риси особистості "ідеального" вченого як суб'єкта наукового пізнання. Етика науки і вченого. Наукова творчість. Наука і практика. Соціально-практична детермінація цілеспрямовання науки. Методологічні підстави наукової діяльності, їх структура і зміст. Наукова істина. Плюралізм і альтернативи розвитку науки.

Тема 2. Наука як об'єкт філософського осмислення.

Специфіка філософсько-методологічного осягнення науки. Наука як система знань, як одна з форм суспільної свідомості. Закономірності виникнення, становлення і розвитку науки. Принципи класифікації науки по предмету і формах руху матерії. Критерії формування наукових знань. Функції науки: пізнавальна, методологічна, світоглядна, практична та ін.

Особливості сучасного наукового пізнання: єдність диференціації та інтеграції, зміна об'єктів пізнання та інше. Наукова праця та її специфіка і особливості. Соціально-економічні та політичні умови суспільства та вплив їх на розвиток науки. Виміри науки. Наука і виробництво; наука і управління; наука і освіта. Сцієнтизм і антисцієнтизм у розвитку філософії науки.

Наукова думка в Україні. Джерело наукового мислення у IX ст.; об'єднання східних слов'ян у кордонах Київської Русі. Введення християнства і його вплив на розвиток наукового мислення. Розвиток наукових ідей у архітектурних спорудженнях та різних ремеслах. Філософський пошук встановлення принципів наукового пізнання в процесі історичного поступу. Сучасні обрії науки в українському суспільстві. Кризові основи науки в умовах незалежності та висхідні тенденції її розвитку.

Наукознавство як система знань, що розкриває теоретичні принципи і механізми розвитку науки як цілісної системи. Функції наукознавства та їх зміст: теоретична, соціологічна, економічна, психологічна, організаційна. Особливості та соціально-психологічні фактори в науці. Наукова діяльність як форма трудової діяльності. Фактори, які обумовлюють вибір наукової теми. Вимоги до наукової праці. Аналіз стану розробки даної проблеми, аналіз науково-понятійного апарату. Теорія проблеми, соціально-економічне значення проблеми. Механізми впровадження наукових рекомендацій. Мотивації вирішення наукової проблеми. Структурно-організаційні форми науки.

Тема 3. Філософські основи науки (методологія науки).

Поняття наукового методу. Філософська методологія як система, що розкриває загальні закономірності, принципи, методи, форми наукового пізнання. Особливості методів філософського пізнання. Сутність, зміст і структура методології. Логіка методологічного підходу до вивчення і пізнання об'єкту. Об'єкт пізнання і предмет пізнання. Логічні основи наукового пізнання. Закони логіки та їх роль в науковому пізнанні: закон тотожності,

закон протиріччя, закон виключеного третього і закон достатнього обґрунтування. Методологія прийняття рішень.

Логічні принципи побудови наукових дисциплін і наукової теорії. Співвідношення філософських категорій з науковими поняттями. Гносеологічні основи наукового пізнання в освоєнні наукової істини. Об'єктивність, відносність, абсолютність конкретних наукових знань. Істина, теорія, закон. Сутність філософських інтерпретацій наукових теорій. Традиції та інноваційний розвиток науки.

Тема 4. Загальнонаукові методи пізнання.

Поняття загальнонаукового методу, його вимоги. Про співвідношення загальнофілософських методів з методами природничих наук. Рівні наукового пізнання, його вимоги до формування і проведення. Основні методи *емпіричного* пізнання. Спостереження та його роль в природничих та економічних науках. Експеримент, види експерименту. Особливості постановки і проведення експерименту в економічних науках. *Теоретичний* рівень пізнання та його методи. Аналіз як всезагальний метод пізнання. Види аналізу. Аналіз і синтез як взаємопов'язані методи. Індуктивний та дедуктивний методи. Абстрагування, ідеалізація, аналогія. Системний метод, його принципи та елементи і особливості застосування. Сутність і специфіка системного методу при дослідженні процесів і явищ неорганічної природи. Системний метод у розвитку економічних наук. Історичний метод пізнання і його роль в практичній діяльності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 5. Форми наукового пізнання.

Ідея як форма наукового пізнання. *Проблема* як зв'язок реального і теоретичного осягнення дійсності. *Гіпотеза* як необхідна умова розвитку науки. Вимоги, які ставляться до гіпотези.. Евристична роль гіпотези. *Концепція* як форма пізнання. *Теорія* – вища форма наукового пізнання, цілісна система знань, що відображає сутність процесів. Форми наукової теорії: класифікація знань, первинні пояснювальні схеми, закони науки. Компоненти наукової теорії: вихідний фактичний матеріал, первинна теоретична основа, логіка побудови теорії, система доведень. Функції наукових теорій: пізнавальна, методологічна, практична тощо. Закон як форма наукового пізнання, яка розкриває внутрішні закономірності, зв'язки процесів і явищ, що обумовлюють розвиток. Класифікація законів, як важлива форма пізнання. Види класифікацій.

Тема 6. Методологічні проблеми економічної науки.

Об'єктивність законів економічного розвитку суспільства. Співвідношення законів та категорій філософії з економічними законами та категоріями. Поняття економічних відносин, їх класифікація та структура. Місце і роль виробничих відносин. Взаємозв'язок та взаємообумовленість економічних відносин з соціально-політичними. Місце і роль держави у створенні та регулюванні економічних відносин. Духовна сфера суспільства та економічні відносини. Плюралізм форм власності та їх роль в розвитку економічних відносин. Право і власність. Про співвідношення об'єктивних процесів суспільства та суб'єктивної діяльності.

Суспільство, економічні відносини; особа, її діяльність та творчість. Інтерес – одна із головних умов діяльності особи. Закон, діяльність, облік, контроль.

Роль норм професійної етики у соціально-економічній діяльності.

Тема 7. Філософія науки і глобальні проблеми сучасності.

Об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення глобальних проблем сучасності. Захист навколишнього середовища – головна проблема сучасної цивілізації. Раціональне використання енергетичних ресурсів. Регулювання демографічних, соціальних, духовних процесів. Передумови та шляхи (напрями) вирішення глобальних проблем. Єдність людства. Єдність господарських зв'язків, соціальних процесів, єдність культури, науки, техніки. Створення транснаціональних економічних структур, глобальної свідомості. Глобальні та національні (регіональні) проблеми. Формування духовно-зрілої особи – важливий фактор вирішення глобальних проблем сучасності. Морально-естетична та наукова свідомість і глобальні проблеми. Політико-правові основи вирішення глобальних проблем. Наука як виробництво знань та її роль у вирішенні глобальних проблем.

Питання людських цінностей в історико-філософській думці. *Аксіологія* – філософська теорія загальних принципів, які обумовлюють людську діяльність, його мотивацію, характер та загальні цінності. Види людських цінностей: істина, добро, краса, наука, право, мистецтво, релігія тощо. Цінності – основа теорії істинного знання та моральної дії. Класифікація цінностей. Співвідношення об'єктивного та суб'єктивного в цінностях. Матеріальні, соціальні і духовні потреби і цінності. Виміри цінностей та їх оцінювальний характер. Відповідальність вченого. Проблема життя як важлива людська проблема сучасності. Життєвий світ людини. Прогностичні концепції розвитку людської цивілізації.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3 – «Філософія освіти в структурі філософського знання»

Тема 8. Філософія як теорія і методологія розвитку освіти.

Освіта як цілісна соціальна система, спеціалізована система знань. Освіта як процес. Філософія освіти як самоідентична галузь знання. Структура національної системи освіти. Взаємозв'язок системи освіти з соціальною структурою сучасного українського суспільства. «Дух епохи» як загальна парадигма розвитку освіти.

Теоретико-методологічні засади філософії освіти як галузі наукового знання. Освітні методи філософії освіти. **Предмет** філософії освіти – важливий суспільний феномен детермінований соціально-економічними чинниками та змістовними змінами в структурі освіти на шляху до формування знанневого суспільства. **Об'єкт** – закономірності розвитку філософії освіти як само ідентичної галузі знання.

Філософія освіти як практична філософія. Філософія освіти як аспект способу життя людини. Статус філософії освіти. Функції філософії освіти (світоглядна, пізнавальна, прогностична, аксіологічна, інтегруюча та інші). Філософія освіти та її зв'язок з іншими науками (педагогіка, психологія, політологія культурологія, філософія науки, соціологія). Філософія освіти як методологія розвитку сучасного знання та різних ієрархій освіти.

Риси філософії освіти трансформаційного суспільства. Ціннісний вимір освіти та її роль в життєдіяльності суспільства та людини. Моделі (напрями) розвитку освіти у світі та Україні.

Філософія освіти та її роль у формуванні світоглядної культури майбутнього фахівця. Філософія ринкових відносин та побудови соціальної, демократичної, правової держави. Проблема плюралізму в освіті. Освіта як комунікативна система удосконалення суспільних відносин. Методологічні проблеми взаємодії філософії освіти і практики.

Філософія освіти в контексті національного державотворення. Філософські основи нової парадигми освіти. Болонський процес і розвиток

освіти в Україні: вимоги, стандарти, якість та модернізація освіти. Роль освітнього соціуму у становленні і розвитку громадянського суспільства в Україні.

Тема 9. Філософія освітнього менеджменту

Освіта як самореферентна система. Філософське обґрунтування ефективного освітнього менеджменту. Природи і зміст менеджменту освіти. Детермінація процесів навчання і виховання. Школа як соціальна модель суспільства. Види, форми, рівні освітнього менеджменту. Стандарти і норми освіти: їх філософське обґрунтування і легітимація. Обґрунтування інноваційної освітньої політики. Нові моделі сучасних закладів вищої освіти. Різноманітність форм організації середньої і вищої освіти, їх взаємодія: можливості синергетичного підходу. Методологічні засади сучасних інтеграційних процесів в освіті. Поняття освітнього простору. Стратегії освоєння світового і європейського освітнього досвіду. Болонський освітній процес і національна доктрина освіти в Україні. Суперечності і проблеми входження до світового і європейського освітнього простору. Теорія та історія українознавства як інтегративної системи знань в удосконаленні освітнього соціуму. Соціальні зміни і «мобільна стабільність» та вплив на освіту як сучасна проблема філософії освіти. Основні парадигмальні побудови філософсько-педагогічної аксіології. Цілі і цінності освіти як механізму в структурі футурології. Діалектика універсальних, загальнолюдських, національних, етнопрофесійних цінностей. Толерантність в системі ціннісно-цільових пріоритетів освіти.

Тема 10. Філософія освіти в системі виховання особистості

Соціальна детермінація освіти і виховання. Виховання як соціально-педагогічний організований процес формування людини як особистості. Структура виховання: оволодіння знаннями, нормами, правилами поведінки;

формування стійких світоглядних переконань; формування умінь і звичок у поведінковій діяльності. Методологічні принципи, напрями та методи виховання в процесі соціалізації особистості. Соціальні функції освіти і виховання. Незалежність навчально-виховного процесу від втручання політичних партій, громадських та релігійних організацій.

Освіта і виховання як духовне виробництво. Освіта і виховання у доіндустріальному, індустріальному і постіндустріальному (інформаційному) суспільстві. Педагогічний виклик суспільства ризику. Філософсько-педагогічний аспект свободи: емансипаторська педагогіка та її межі. Освіта і виховання у тоталітарному і демократичному суспільстві. Проблема рівності шансів в освіті. Виховання і демократія. Демократизація освіти.

Теоретичне обґрунтування національного і громадянського виховання. Освіта і виховання як чинники соціальних трансформацій. Національне відродження як філософсько-педагогічна парадигма виховання. Освіта і виховання в сучасних глобалізаційних процесах. Філософське обґрунтування політичного і громадянського виховання. Зміст національно-патріотичного виховання молоді. Філософське обґрунтування екологічного виховання у суспільстві ризику. Політична, громадянська, екологічна освіта і самоосвіта: філософське обґрунтування змісту і шляхів реалізації. Формування національної самосвідомості – мета і напрям освітньої діяльності держави. Національна патріотичне виховання.

Соціальна обумовленість інститутів освіти. Суспільний ідеал і освітній ідеал: проблема взаємообумовленості. Держава і освіта. Освіта в контексті соціальної політики держави. Проблема реалізації суперечностей в соціально-освітній політиці держави. Освіта, виховання і соціальна творчість. Формування всебічно розвиненого, свідомого громадянина України. Філософсько-педагогічні ідеї у сучасному лібералізмі та консерватизмі. Філософське обґрунтування управління вихованням. Толерантність як соціально-педагогічна універсалія. Роль громадських організацій та структур у вихованні особистості. Виховання професійної компетентності,

комунікативної культури, гуманістичного світогляду, національної свідомості, високої моралі, активної громадянської позиції, естетичних смаків і ціннісних орієнтацій.

Тема 11. Управління освітою: філософський аналіз

Управління освітою як вид діяльності. Управління освітою передбачає створення оптимальних умов функціонування галузі духовного виробництва – освіти. Державне та громадське управління освітою: зміст, напрями, функції. Сутність державно-громадського управління освітою як магістральна тенденція ефективного розвитку освіти. Основні принципи управління освітою – демократизм, динамізм, мобільність, гнучкість, самоорганізація, толерантний плюралізм, автономність. Основні параметри державного управління та громадського управління освітою: спільність та відмінність. Впровадження новітніх інформаційно-управлінських та комп'ютерних технологій. Філософські проблеми дистанційної освіти. Залучення до управління освітою широких верств населення, молоді. Виховання освітньої еліти. Управлінська компетенція як проблема філософії освіти. Усунення суперечностей та вад в управлінні освітою. Форми, методи, напрями удосконалення управління освітою в умовах глобалізаційних викликів.

Тема 12. Світовий та європейський досвід освіти та виховання

Складові світового та європейського досвіду менеджменту освітнього соціуму: різноманітність форм організації та реалізації. Моделі освітньої інтеграції. Національна доктрина розвитку освіти в Україні на початку XXI ст. Генеза і суперечності національної системи освіти до європейського освітнього простору. Глобалізм і антиглобалізм в освіті. Розвиток системи освіти в умовах інформаційного ("знаневого") суспільства. Формування науково-освітньої еліти як суб'єкта поступу сучасної цивілізації: зарубіжний і вітчизняний досвід. Освіта як вищий рівень інформаційних технологій.

4. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1: Філософія науки та її проблеми.

- Етапи виникнення та розвитку філософії науки;
- Предмет, об'єкт філософії науки;
- Проблеми філософії науки:
 - створення наукової картини світу та ідея єдності наукового знання;
 - аналіз принципу детермінації;
 - проблема загальнонаукових методів пізнання;
 - критерії наукового дослідження;
 - форми гуманізації та гуманітаризації науки;
 - наука і суспільний поступ.

ТЕМА 2: Філософська методологія і наукове пізнання.

- Типологія методів наукового аналізу духовно-практичної дійсності;
- Сутність, зміст та структура методології;
- Логіка методологічного підходу до пізнання об'єкту.
- Об'єкт пізнання, предмет пізнання;
- Наука як об'єкт філософського осмислення;
- Співвідношення філософських категорій і наукових понять;
- Об'єктивність, відносність, абсолютність і конкретність наукової істини.
- Істина, теорія, закон.
- Сутність філософських інтерпретацій наукових теорій.

ТЕМА 3: Рівні наукового пізнання.

- Емпіричний рівень пізнання та його вимоги;
- Методи пізнання: спостереження та експеримент;
- Особливості постановки та проведення експерименту в економічних науках;
- Теоретичний рівень та його методи;
- Аналіз як всезагальний метод пізнання;

- Види аналізу;
- Аналіз та синтез і їх єдність;
- Історичний, логічний методи;
- Абстрагування, ідеалізація, аналогія;
- Системний метод пізнання та його роль в економічних науках;
- Форми наукового пізнання: ідея, проблема, гіпотеза, концепція, теорія.

ТЕМА 4: Закономірності та соціальні функції науки.

- Основні закономірності становлення та розвитку науки, їх генеза та основні параметри функціонування;
- Риси науки та їх генеза;
- Функції науки, їх ознаки та роль у духовно-практичній діяльності.

ТЕМА 5: Логіка і методологія наукового дослідження.

- Поняття наукового дослідження;
- Види наукових досліджень;
- Інновація наукового дослідження;
- Соціально-етичні виміри наукового дослідження;
- Практична та теоретична цінність наукового дослідження.

ТЕМА 6: Комунікативні системи в інноваційному розвитку науки:

- Основні теорії комунікації;
- Різновиди і моделі масової комунікації: наукова, виробнича, ділова, невербальна, релігійна;
- Інформаційно-комунікативні технології як різновид інноваційної діяльності;
- Інформаційне суспільство та розвиток науки;
- Ноосферне суспільство та його ознаки.

ТЕМА 7: Філософські основи подолання кризи суспільного буття.

- Людина як суб'єкт розвитку природного і соціального середовища;
- Наука і техніка в історичному поступі цивілізації;
- Науковий світогляд та його людські виміри;
- Глобальне моделювання людства.

ТЕМА 8. Філософія освіти як наукова дисципліна: предмет, об'єкт, функції.

- Предмет, об'єкт філософії освіти;
- методологічні засади філософії освіти як галузі наукового знання;
- функції філософії освіти;
- філософія освіти в контексті становлення "знаннєвого" суспільства.

ТЕМА 9. Проблема плюралізму в освіті: зарубіжний та вітчизняний досвід.

- Філософія освіти як плюралістична форма осягнення дійсності;
- моністичний та плюралістичний підходи до змісту філософії освіти;
- специфіка національної програми гуманізації освіти;
- нова соціокультурна реальність в Україні: ціннісні орієнтації суспільства та особистості.

ТЕМА 10. Основні принципи та напрями розвитку сучасної освіти та її роль в національному державотворенні.

- Основні філософські підходи до проблем освіти: догматичний реалізм, академічний раціоналізм, прогресивітський прагматизм, соціальний реконструктивізм;
- національна та загальнолюдська спрямованість освіти як умова всебічного розвитку особистості;
- формування світоглядної культури особистості – теоретична основа підготовки фахівців виробництва, культури та освіти.

5. ПОТОЧНИЙ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ

"Затверджую"

Декан факультету обліку та аудиту

д.е.н., проф. О.І. Пилипенко

Умови визначення навчального рейтингу з дисципліни "Філософія науки і освіти"

Викладач — д. філос. наук, професор І.Ф.Надольний

Поточний (протягом семестру) контроль

Вид навчального заходу	Кількість навчальних заходів	Максимальна сума балів за один захід	Разом балів
Лекція	10	2	20
Семінарське заняття	8	1,25	10
Тест	2	10	20
Підсумкова контрольна робота (підсумкове тестування)	1	20	20
Разом			70

Присутність студента на лекції (практичному занятті) оцінюється в 2 бала.

Відповідь (активна участь) на практичному занятті оцінюється в 2 бала.

В разі відсутності студента на лекційному (практичному) занятті, самостійне опрацювання матеріалу і виконання завдання може становити 1 бал. Пропущені практичні заняття студент може відпрацювати у вигляді самостійної роботи.

Для допуску до заліку студент має набрати не менше 50 балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю - 70 балів.

Підсумковий контроль

Форма контролю	Кількість завдань	Максимальна сума балів за одне завдання	Разом
Залік	3	10, 10, 10	30

Максимальна сума балів, яку студент може отримати за результатами поточного та підсумкового контролю складає 100 балів.

Відповідність показників навчального рейтингу у чотирибальній системі оцінювання

Іспит

60-74 балів - "задовільно";

75-89 балів - "добре";

90-100 балів - "відмінно".

Залік

50-59 балів - "не зараховано"

60-100 балів -- "зараховано"

Викладач _____ І.Ф.Надольний

6. ТЕМИ РЕФЕРАТІВ (Філософія науки)

1. Наука як форма суспільної свідомості.
2. Закономірності виникнення, становлення і розвитку науки.
3. Принципи і класифікація науки.
4. Функції науки: пізнавальна, методологічна, світоглядна, практична та ін.
5. Особливості сучасного наукового пізнання.
6. Соціально-економічні та політичні умови суспільства та їх вплив на розвиток науки.
7. Наукова діяльність як форма трудової діяльності.
8. Фактори, які обумовлюють вибір наукової теми.
9. Вимоги до наукової праці.
10. Теорія проблеми та її соціально-економічне значення.
11. Механізми впровадження наукових рекомендацій.
12. Філософія як методологія наукового пізнання.
13. Логіко-методологічний підхід до пізнання об'єкту.
14. Закони логіки та їх роль в науковому пізнанні.
15. Об'єктивність, відносність, абсолютність наукових знань.
16. Загальнонаукові методи пізнання.
17. Емпіричний рівень пізнання та його сутність.
18. Інтуїція та її роль у науковому пізнанні.
19. Гіпотеза як форма наукового пізнання.
20. Теорія як форма наукового пізнання.
21. Зміна філософських і методологічних проблем в процесі розвитку суспільства.
22. Філософія і самосвідомість вченого.
23. Знання як компонент людської діяльності.
24. Пізнання як суспільно-історичний процес.
25. Наука як соціальний інститут.
26. Багатоманітність форм наукового знання.
27. Диференціація та інтеграція наукових дисциплін.
28. Наукова картина світу.
29. Співвідношення методики і методології.
30. Засоби і методи теоретичного пізнання.
31. Особливості комплексних наукових досліджень на сучасному етапі.
32. Роль сучасної науки в гуманізації і дегуманізації життя суспільства.
33. Соціальна і громадянська відповідальність вченого в сучасному світі.
34. Типи наукових революцій Т.Куна та поняття парадигми в розвитку науки.
35. Співвідношення теорії та емпірії в розвитку науки.
36. Відносна самостійність наукового знання.
37. Наукові школи як форми зародження і відтворення традицій.
38. Наукові відкриття: генеза розвитку.
39. Наука і влада, наука і бюрократизм.
40. Процеси комп'ютеризації в сучасній науці.

41. Єдність і специфічні особливості методології природничих, технічних і суспільних дисциплін.
42. Проблема предмету і класифікація наук.
43. Соціальні наслідки сучасної НТР.
44. Цінність науки і мотиви наукової творчості.
45. Сцієнтизм і анти сцієнтизм в розвитку науки.
46. Об'єктивність, абсолютність, відносність і конкретність істини.
47. Рівні наукового пізнання.
48. Філософські методи пізнання і методи пізнання в економічній науці.
49. Основні принципи пізнавального процесу.
50. Види творчості. Основні риси творчої особистості. Талант, геній, геніальність.
51. Практика – основа і критерій пізнання.
52. Істина і правда в науковому пізнанні.
53. Соціальне прогнозування в структурі пізнання і перетворення дійсності.
54. Основні риси творчої особистості
55. Гуманістичний характер пізнання.
56. Принципи наукової діяльності.
57. Глобальні наукові революції та зміна історичних типів наукової раціональності.

(Філософія освіти)

1. Освіта як цілісна система.
2. Структурні елементи духовного життя суспільства.
3. Філософія освіти: предмет, об'єкт, функції.
4. Філософія освіти та інші соціогуманітарні дисципліни.
5. Плюралізм у філософії освіти.
6. Філософія освіти і наука.
7. Філософія освіти і релігія.
8. Філософія освіти і політика.
9. Напрями розвитку вітчизняної освіти.
10. Модернізація освіти в інформаційному суспільстві.
11. Філософія освіти і національне державотворення.
12. Освіта як комунікативна система.
13. Історико-філософський вимір освіти (формаційний та цивілізаційний).
14. Виміри сучасної європейської освіти.
15. Сучасні світові напрями філософії освіти.
16. Філософські-освітні погляди Г. Сковороди, М. Драгоманова, Л. Українки, Т. Шевченка, І. Франка.
17. Світоглядна культура особистості.
18. Ціннісні орієнтації особистості.
19. Освіта в сучасному українському соціумі.
20. Криза класичної парадигми освіти.
21. Філософські засади сучасної освітньої політики.
22. Триєдність виміру освіти: навчання, виховання, розвиток.

23. Освіта і людиноцентризм у навчання та вихованні.
24. Гуманізація сучасної освіти.
25. Філософські засади освітнього менеджменту.
26. Стандарти в освіті, їх виміри та ознаки.
27. Поняття освітнього простору.
28. Антропологічний вимір освітніх практик та інституцій.
29. "Дух епохи" як загальна парадигма розвитку освіти.
30. Толерантність в системі пріоритетів освіти.
31. Освіта і виховання як духовне виробництво.
32. Напрями, методи, філософські засади виховання.
33. Національне і громадянське виховання.
34. Формування національної самосвідомості особистості.
35. Філософські засади управління вихованням.
36. Державне та громадське управління освітою.
37. Управління освітою як вид діяльності.
38. Гендерний підхід в освіті та науці.
39. Сучасні суспільні деформації та освіта.
40. Європейський освітній менеджмент.
41. Моделі освітньої інтеграції.
42. Освітня еліта України.
43. Освіта в глобалізаційних вимірах.
44. Національна доктрина розвитку освіти в Україні на початку XXI ст.

7. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ (Філософія науки)

1. Історичні та теоретичні передумови виникнення науки.
2. Предмет філософії науки.
3. Наука і філософія.
4. Наука і влада.
5. Наука і політика.
6. Структура науки.
7. Функції науки.
8. Закономірності науки.
9. Розвиток науки в сучасному українському суспільстві.
10. Наука як соціальний інститут.
11. Наука як виробництво знань.
12. генеза науки: цивілізаційний вимір.
13. Сутність сучасної НТР, її розвиток в сучасній Україні.
14. Наука в системі культури.
15. форми організації науки.
16. Новації і традиції у розвитку науки.
17. Інтеграція і диференціація у розвитку наукового знання.
18. сцієнтизм і антисцієнтизм.
19. Методологія наукового пізнання: зміст, форми, тенденції розвитку.
20. Методологічні проблеми економічної науки.
21. основні риси творчої особистості.

22. соціальна відповідальність вченого: етичні, ціннісні та правові аспекти.
23. Принципи наукової діяльності.
24. Істина і правда.
25. Істина в пізнавальному процесі: сутність, види, тенденції розвитку.
26. Форми наукового пізнання.
27. Монізм, плюралізм, в структурі світоглядної культури.
28. Життєвий світ людини.
29. Сучасні концепції про наукову картину світу.
30. Прогностичний розвиток наукового пізнання в умовах глобалізаційних викликів.

(Філософія освіти)

1. Предмет і об'єкт філософії освіти.
2. Філософія освіти і політика.
3. Сучасна освітня політика в Україні.
4. Монізм і плюралізм у філософії освіти.
5. Функції філософії освіти.
6. Освіти як комунікативна система.
7. Виміри сучасної світової і європейської освіти.
8. Освіта в сучасному українському соціумі.
9. Філософські засади освітнього менеджменту.
10. Людянимірність освіти і виховання.
11. Синергетична парадигма філософії освіти.
12. Соціально-моральна культура особистості.
13. Світові та вітчизняні стандарти освіти.
14. Взаємодія освіти і виховання.
15. Національне і громадянське виховання.
16. Основні рівні управління освітою.
17. Толерантність як принцип виховання.
18. Взаємозв'язок ідеології і методології в освіті.
19. Форми та види творчості в освіті.
20. Гуманізація та демократизація освіти.
21. "Дух епохи" як загальна тенденція розвитку освіти.
22. Управління освітою як вид діяльності.
23. Моделі освітньої інтеграції.
24. Освіта і виховання як духовне виробництво.
25. Національна доктрина освіти в Україні на початку XXI ст.
26. Ціннісний вимір освіти, її роль в житті людини.
27. Філософія освіти в контексті національного державотворення.
28. Освітня еліта України.
29. Освіта в глобалізаційних вимірах.
30. Освіта в системі формування громадянського суспільства в Україні.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНОК

При оцінюванні знань студентів враховується:

1. Правильність оцінювання і усвідомленість змісту учбового матеріалу, повнота розкриття понять, точність застосування наукових термінів;

2. Вміння чітко, логічно, систематизовано викласти матеріал, обґрунтувати основні його положення демонструючи навички наукового узагальнення проблеми;

3. Вільне володіння матеріалом, знання основних концепцій проблеми, що висвітлюється, вміння мотивовано викласти свою точку зору.

Національна шкала	Відсоток	Шкала ECTS
Відмінно	90 – 100%	A – відмінно – відмінне виконання роботи з незначною кількістю помилок
Добре	83 – 89%	B – дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками
Добре	75 – 82%	C – добре – загалом правильна робота з кількома грубими помилками
задовільно	63 – 74%	D – задовільно – посередньо, зі значною кількістю недоліків
задовільно	60 – 62%	E – достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії оцінки
незадовільно	21 – 59%	FX – незадовільно – для одержання кредиту потрібне деяке доопрацювання
незадовільно	0 – 20%	F – незадовільно – необхідне повторне вивчення дисципліни.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

(Філософія науки)

Основна:

1. **Аль-Ани Н.М.** Методология и философия науки. – СПб, 2000, - 76 с.
2. **Алфёров Ж.И.** Наука и общество. – СПб.: Наука, 2005. – 383 с.
3. **Будко В.В.** Философия науки. Учебн. пособие – Харьков: Консум, 2005. – 268 с.
4. **Брянник Н.В.** Общие проблемы философии науки: Словарь для аспирантов и соискателей. Издательство: Урал. КН-та.: 2007. – 318 с.
5. **Гайденок П.П.** Эволюция понятия науки. М.: Наука, 1987. – 448 с.
6. **Демидов А.Б.** Философия и методология науки. Курс лекцій. Витебск: Издательство УО ВГУ им. П.М. Машерова, 2006. – 94 с.
7. **Добронравова І., Сидоренко Л.** Філософія та методологія науки: підруч. для студ. Вищ. Навч. закл. / Ірина Добронравова, Лідія Сидоренко; Київ. Нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К.: ВПЦ "Київський університет", 2008. – 223 с.
8. **Канке В.А.** Основные философские направления и концепции науки. Учебное пособие. М.: Логос, 2004. – 328 с.
9. **Кохановский В.П., Лешкевич Т.Г., Матяш М.П.** Основы философии науки. Учебное пособие для студентов. Ростов-на-Дону: Фетюн, 2004. – 608 с.
10. **Копнин П.В.** Гносеологические и логические основы науки. – М., 1974. – 568 с.
11. **Кун Т.** Структура научных революций. – М., 1977. – 342 с.
12. **Кримський С.Б.** Наука як феномен цивілізації / Вісник НАН України – 2003 – №3. – С. 17-19.
13. **Лешкевич Т.Г.** Философия и наука: традиции и инновации. Учебн. пособие. – М.: Изд-во ПРИОР, 2001. – 428 с.
14. **Лешкевич Т.Г.** Философия науки: учебное пособие / Т.Г. Лешкевич. – М.: ИНФРА-М, 2005. – 272 с.

15. Лекции по философии науки / Н.Б. Пржиленский и др. – М.: ИКЦ «МарТ», 2008. – 544 с.
16. **Липкин А.И.** (ред) Философия науки. М. – ЭКСМО, 2007 г. – 608 с.
17. **Максюта М.Є.** Філософія науки: навч. посібн. для підгот. Магістрів в агр. вищих навч. закл. III IV рівнів акредитації за усіма напрямками підгот./ Національний аграрний ун-т. - К.: Урожай, 2004. – 418 с.
18. **Микешина Л.А.** Философия науки: Учебное пособие. – М.: Прогресс – Традиция, 2005. – 325 с.
19. **Мочерний С.В.** Методологія економічного дослідження. – Львів, 2006. – 241с.
20. Наука. Общество. Человек / Отв. Ред. В.В. Стёпин: Ин-т человека. – М.: Наука, 2004. – 415 с.
21. **Никифоров А.Л.** Философия науки: история и методология. – М.: Дом интеллектуальной книги, 1998. – 278 с.
22. **Онопрієнко В.І.** Наукове співтовариство: Вступ до соціології науки. – К.: ЦДПН НАН України, 1998. – 320 с.
23. **Онопрієнко В.І.** Історія української науки XIX – XX століть. Навч. посібник. – К.: Либідь, 1998. – 346 с.
24. **Рузавин Т.И.** Методология научного исследования. М., 1999. – 256 с.
25. **Пронський В.М.** Філософія науки: Конспект лекцій для аспірантів, пошукачів та магістрів. – К.: НТУУ «КПІ», 1997. – 200 с.
26. **Семенюк Е.П., Мельник В.П.** Філософія сучасної науки і техніки: Підручник. – Львів: Світ, 2006. – 152 с.
27. **Сергієнко В.В.** Філософські проблеми наукового пізнання: навчальний посібник. / В.В. Сергієнко – Кременчук: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, 2011, - 103 с.
28. **Скачков Ю.В.** Полифункциональность науки/Вопр. филос. – 1995.– №11.
29. **Сурмин Ю.П., Туленков Н.В.** Методология и методы – К., 2000. – 344 с.

30. **Стёпин В.С., Горохов В.Г., Розов М.А.** Философия науки и техники. – М.: Гардарики, 1996. – 314 с.
31. **Степин В.С.** История и философия науки: Учебник. – М.: Трикста; Академический проект, 2011. – 423 с.
32. **Стёпин В.С.** Философия науки. Общие проблемы. М.: Гардарики, 2006. – 384 с.
33. Стратегія інноваційного розвитку України на 2012 – 2020 роки в умовах глобалізаційних викликів К., 2009.
34. Философия. Наука. Цивилизация. – М.: Эдиториал УРСЕ, 1999. – 544 с.
35. Философия науки / под. ред. С.А. Лебедева: Учебн. пособие для вузов. – М.; Академ. Проект, 2005. – 348 с.
36. Философия науки в вопросах и ответах: Учебное пособие для аспирантов / В.П. Кохановский [и др.]. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 352 с.
37. Философия науки: Общие проблемы познания. Методология естественных и гуманитарных наук: хрестоматия / отв. ред.-сост. Л.А. Микешина. – М.: Прогресс – Традиция: МПСИ: Флинта, 2005. – 992 с.
38. Філософія науки: питання теорії і методології: навч. посібник / М.П. Іщенко, І.І. Руденко; за ред. д-ра філософ. наук, проф.. М. П. Іщенко. – К.: УБС НБУ, 201. – 442 с.
39. **Фуко М.** Археология знания. – К.: Ника-Центр, 1996. – 425 с.
40. **Фірсова Л.В., Черних І.П., Білик Я.М., Білик О.М.** Філософія науки: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Людмила Володимирівна Фірсова (ред.). – Х.: ППВ «Нове слово», 2003. – 335 с.
41. **Хайек Ф.А.** Познание, конкуренция и свобода. СПб: Пневма, 1999. – 288с.

Додаткова:

1. **Аругтюнов В.Х., Мішин В.М., Свінцицький В.М.** Методологія соціально-економічного пізнання. Навч. посібник – К.: КНЕУ, 2005. – 353 с.

2. **Білуха М.Т.** Методологія наукових досліджень: Підручни. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
3. **Жоль К.К.** Наука и философия: историко-гносеологический анализ. К., 2006. – 448 с.
4. **Князева Е.Н., Курдюмов С.П.** Синергетика как новое мироведение. / Вопр. филос. – 1992. – № 12.
5. **Крисаченко В.С.** Екологічна культура. – К., 1996.
6. **Крушельницька О.В.** Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
7. **Микешина Л.А.** Философия познания. Полемические главы. М.: Прогресс – Традиция, 2002. – 624 с.
8. **Моисеев Н.Н.** Универсум. Информация. Общество. – М.: Устойчивый мир, 2001. – 200 с.
9. **П'ятницька – Позднякова І.С.** Основи наукових досліджень у вищій школі (Текст): навч. посіб. / І.С. П'ятницька – Позднякова. – К.: Центр навч. л-ри, 2003. – 115 с.
10. **Риккерт Г.** Науки о природе и науки о культуре. – М.: Республика, 1998. – 425с.
11. **Скотнай В.** Раціональне та ірраціональне в науці й освіті. – Київ – Дрогобич: Коло, 2003. – 288 с.
12. **Стёпин В.С.** Теоретическое знание. – М.: Прогресс – Традиция, 2000. – 744 с.
13. **Удумян Н.К.** Вызов познанию: стратегии развития науки в современном мире. М.: Наука, 2004. – 475 с.
14. **Философия науки. Общие проблемы познания: Хрестоматия.** – М.: Прогресс – Традиция, 2005. – 624 с.
15. **Цехмистро И.З., В.Н. Штанько и др.** Постмодерн в философии, науке, культуре. Хрестоматия. – Харьков, 2000. – 480 с.
16. **Юревич А.В.** Социальная психология науки. – М.: Изд-во РХГИ, 2001. – 286с.

(Філософія освіти)

Основна:

1. **Андрущенко В. П.** Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю. К.: Знання України, 2007. – 257 с.
2. **Андрущенко В.П., Михальченко М.І. та ін.,** Модернізація системи вищої освіти: соціальна сутність і вартість для України. – К., 2007. – 257 с.
3. **Андрущенко В.П.** Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю. 2-е вид., допов. К.: Знання України, 2008. – 819 с.
4. **Андрущенко В.П., Савельєв В.Л.** Освітня політика.-К.: "МП Леся", 2010. – 368с.
5. **Балыкин Г.А.** Управление развитием образования: организационно-экономический аспект.– М.: Экономика, 2003.– 428 с.
6. **Бех І. Д.** Виховання. Теорія. Методологія. Практика. В 3-х томах. –К., 2004.-762 с.
7. Біла книга Національної освіти України. За ред. В.Г. Кременя. К., 2009. – 720с.
8. Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в Європейський простір вищої освіти. За ред. В. М. Бебика. К.: МАУП, 2004- 360 с.
9. Вища освіта України: методологічні та соціально-виховні проблеми. К., МАУП, 2004. Монографія (За заг. ред. Андрущенка В. П., Михальченка М. І., Кременя В. Г.). К. – Запоріжжя, 2002. – 404 с.
10. **Дзвінчук Д.І., Андрущенко В. П.** Основи сучасної філософії освіти. Навч. посіб. К. – Івано-Франківськ, 2009 – 456 с.
11. **Дзвінчук Д.І.** Освіта в історико-філософському вимірі: тенденції розвитку та управління. К., 2006.-378 с.
12. Енциклопедія освіти. К.: 2008 – 962 с.
13. Законодавство України про освіту. Зб. законів. К.: Парламент. вид-во, 2001. – 159с.

14. **Каленюк І. С.** Освіта в економічному вимірі: потенціал та механізм розвитку. – К.: Тов: «Кадри», 2001 – 326 с.
15. **Клепко С. Ф.** Філософія освіти в Європейському контексті. Полтава: ПОППО, 2006. – 328 с.
16. **Кононенко П.П., Кононенко Т.П.** Філософія української освіти у світовому часопросторі. К., 2008. – 235 с.
17. **Култаєва М. Д.** Деякі проблеми розбудови категоріального апарату сучасної філософії освіти/Практична філософія. –2004. - №1 (11) –С.129 с.136.
18. **Кремень В.Г.** Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. К.: Педагогічна думка, – 2009. – 520 с.
19. **Кремень В. Г.** Освіта і наука України. Шляхи модернізації. (Факти, роздуми, перспективи). К.; Грамота. 2003. – 216 с.
20. **Кремень В. Г.** Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти, стратегія, реалізація, результат К., 2005, 448 с.
21. **Кушерець В. І.** Знання як стратегічний ресурс соціальних трансформацій. К.: Знання України, 2004. – 248с.
22. **Корсак К. В.** Освіта, суспільство, людина в ХХІ столітті: Інтегрально-філософський аналіз. К., 2004. – 224 с.
23. **Крижко В.В.** Теорія і практика менеджменту в освіті. Навч. посібн. 2-е вид. – К.: Освіта України, 2005. – 256 с.
24. **Луговий В. І.** Управління освітою. К.: Вид-во УАДУ, 1997. – 302 с.
25. **Метаморфози виховання.** (За заг. ред. В. І. Астахової). – Харків: Вид-во Народної української академії, 2004. – 276 с.
26. **Михальченко М. І.** Освіта і наука: пошуки нових парадигм модернізації. К.: Педагогіка, 2001., - 246 с.
27. **Ніколаєнко С.М.** Стратегія розвитку освіти Укоаїни: початок ХХІ століття. К.: Знання, 2006. – 253 с.
28. **Огнев'юк В. О.** Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. К.: Знання України., 2003. – 450 с.

29. **Петров Л. В.** Новая философия образования: источники и перспективы. М.: 2005 – 302 с.
30. **Пінчук Є.А.** Модернізація української системи освіти як пізнавальна практична проблема. К., 2010. – 248 с.
31. **Романенко М. І.** Освіта як об'єкт соціально-філософського аналізу. Дніпропетровськ, 1998. – 342 с.
33. **Рижко В.А.** Про філософію освіти: як вона можлива. К., 2006. – 216 с.
32. **Тулєнков М.В.** Концептуальні засади організації сучасного менеджменту. – Київ – Ніжин, 2006. – 312 с.
33. Філософія. Навчальний посібник / Л.В. Губерський, І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко та ін.; за ред. І.Ф. Надольного. – 8-ме вид., стер. – К.: Вікар, 2011.– 455 с.
34. Філософія. Словник – довідник. Навч. посібн. За ред. В.Г. Чернеця, І.І. Пилипенка, І.Ф. Надольного. – К.: Вид-во НАКККіМ. – 2011. – 480 с.
35. Философия образования. – М.: 1996. – 288 с.
36. Філософські обриси сучасної освіти (За заг. ред. І Предборської). – Суми: ВТД"Університетська книга", 2006. – 226 с.
37. Філософія освіти. Навч. посіб. (За заг. ред. В. Андрущенко, І.Предборської). К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. – 329 с.
38. Філософські засади трансформації вищої освіти України на початку ХХІ ст. (Колект. монографія – Кер. В. П. Андрущенко). – К: Педагогічна думка, 2007. – 352с.
39. Феномен інновації: освіта, суспільство, культура. К., 2008. – 472 с.
40. Формирование общества, основанного на знаниях. Новые задачи высшей школы./ пер. с англ. – М.: Весь мир, 2003. – 232 с.
41. **Яблонський В. А.** Вища освіта України на рубежі тисячоліть. Проблеми глобалізації та інтернаціоналізації. – К., 1998. – 228 с.
42. **Ярошенко А. О.** Цінісний дискурс освіти. К.: Вид-во Ун-ту ім. М. Драгоманова, 2004. – 156 с.

Додаткова:

1. **Андрущенко В. П.** Організоване суспільство. К.: Тов. «Атлант Ю Ем Сі», 2006. – 498 с.
2. **Андреева Г.М.** Психология социального познания Учеб. пособие для вузов. – М.: Аспект Пресс, 1997 – 239 с.
3. **Аршинов В.И.** Синергетика как феномен постнеклассической науки. – М.: ИФРАН, 1998. – 204 с.
4. **Бойко А.І.** Філософія організації освіти в системі ринкових трансформацій. Світоглядно-філософський аналіз. К., Знання України, 2009. – 380 с.
5. **Волинка Г.І., Гусєв В.І., Мозгова Н.Г. та ін.** Історія філософії в її зв'язку з освітою. Підручник за ред. Г.І. Волинка. К.:Каравела, 2006.,– 480 с.
6. **Вікторів В.Г.** Управління якістю освіти / Соціально-філософський аналіз. Дніпропетровськ: Пороги, 2005. – 286 с.
7. **Василюк А., Пахоцінський О. та ін.** Сучасні освітні системи. Навч. посібн. – Ніжин, 2002. – 139 с.
8. **Вебер М.** Наука как призвание и профессия / М. Вебер. Избр. Призв. М.: Прогресс, 1990, - с. 707 – 735.
9. **Гершунский К.А.** Философия образования для XXI века.М: Педагог. общество России, - 2002.- 512 с.
10. **Гавриленко І. М., Скідін О. Л.** Соціологія освіти. Навч. посіб. Запоріжжя, 1998.- 396 с.
11. **Гальперіна В. О.** Деякі питання дослідження державної освітньої політики / Вища освіта України. Теор. та наук-методичний часопис. К.,- 2002.- №4 (6). – С. 70 – 75.
12. **Диалектика. Познание. Наука.** (Отв. Ред.. В.А. Лекторський, В.С. Тьюхтин). М., 1978. – 342 с.
13. **Дьюї Джон.** Демократія і освіта. – Львів: Літопис, 2003. – 294 с.
14. **Друкер П.В.** Практика менеджмента/ Пер. с англ. – М.: Издат-дом "Вильяс", 2000. – 398 с.

15. **Еплл М.** Культурна політика і освіта(пер.з англ.)К.:Веселка,2002.– 156с.
16. **Журавський В. С.** Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. К., 2003 – 415 с.
17. **Зинченко В.** Наука – неотемлемая часть культуры / Вопросы философии. – 1990. - №1.
18. **Зотов А.Ф.** Научный факт / Зотов А.Ф. Структура научного мышления. – М.: Политиздат, 1973., - с. 58 – 75.
19. **Зязюн І.А.** Філософія педагогічної дії(монографія). Черкаси, К. – 2008. – 608с.
20. **Канарський А.С.** Категорії діалектики, їх розвиток. К., 1980.
21. **Карпова Ю.А.** Инновации, интеллект, образование. – М.: Изд-во МГУЛ, 1998. – 308 с.
22. **Копнин П.В.** Критические очерки о философии И.Канта. К., 1978.
23. **Косоланов В.В.** Гнесеологічна природа наукового факту. – К.: Наук. думка, 1964. – 156 с.
24. **Кочергин А.Н.** Научное познание: формы, методы, подходы. М., 1991.
25. **Куликов С.Б.** Значение культуры в становлении философии науки // Вестник ТГПУ. – 2006. – Выпуск 7 (58). – Серия: Гуманитарные науки. – с. 118 – 121.
26. **Кремень В. Г.** Філософія національної ідеї: людина, освіта, соціум. К., 2007. – 592 с.
27. **Кримський С.Б.** Наука як феномен цивілізації / Вісник НАН України. – 2003 . - №3. – с. 7 – 19.
28. Курс лекцій по соціології образования. Уч. пособие. Под. ред. В. И. Астаховой. Х.: Изд-во НАУ, 2003. – 424 с.
29. **Крижко В.В., Мамаєва І.О.** Аксиологічний потенціал державного управління освітою. Навч. посібн. -: Освіта України, 2005. – 224 с.
30. **Лукашевич М. П., Солодков В. П.** Социология образования. К., МАУП 1997., - 224 с.

31. **Лутай В. С.** Філософія сучасної освіти. Навч. посіб., К., 1996 – 255 с.
32. **Литвин В., Андрущенко В., Гуржій А. та інші.** Науково-освітній потенціал нації: погляд у ХХІ століття .К.: Навч. книга, 2004. – 672 с.
33. **Литвин В.М.** Жінка у сучасному світі: гендерні стандарти / Голос України, 6 березня 2012 р.
34. **Лігоцький А. О.** Тенденції розвитку світових освітніх систем. Навч.-метод. посіб.. – К.: 1997. - 242 с.
35. **Лосев А.Ф.** Практика, познание, мировоззрение. К., 1980. – 235 с.
36. **Мерзон Л.С.** Проблемы научного факта. Курс лекций. – Л.: Изд-во ЛГПИ им. А.Герцена, 1972. – 188 с.
37. **Методологическое сознание в современной науке.** К., 1989.- 457 с.
38. **Микешина Л.А.** Философия познания: полемические главы. М.: Прогресс, 2002.
39. **Никифоров А.Л.** Научный факт и научная теория / Творческая природа научного познания. – М.: Наука, 1984. – с. 150 – 172.
40. **Освіта та наука: потенціал майбутньою держави.** К.: Відлуння. – 2004. – 170с.
41. **Основи теорії гендеру.** Навч. посібн. – К.: "К.І.С.", 2004. – 536 с.
42. **Огурцов А.П., Платонов В.В.** Образы образования. Западная философия образования XX века. СПб, РХГИ, 2004. – 520 с.
43. **Подольська С. А., Назаркіна В. М., Яковлєв А. О.** Освіта як чинник розвитку особистості в соціокультурному контексті. Харків, 2002.-230 с.
44. **Подмазин С.И.** Личностно - ориентированное образование: социально-философское исследование – Запорожье: "Просвита", 2000. – 250 с.
45. **Радіонова І. О.** Сучасна американська філософія освіти та виховання: тематичні поля та парадигмально – концептуальні побудови. – Х.:ХДПУ. – 2000. – 206 с.
46. **Саух Петро.** Новий образ освіти, або чого крім грошей не вистачає нашій освіті? / Освіта, 24-31.X. 2007 р.

47. **Скотна Н.** Особа в розколотій цивілізації: освіта, світогляд, дії. – Львів, Українські технології, 2005. – 384 с.
48. Современные психолого-педагогические проблемы высшей школы (под. ред. Б. Г. Ананьева, К. В. Кузьминой). – Л.: Изд-во ЛГУ, 1974. – 254 с.
49. Синергетическая парадигма: синергетика образования. – М.: Прогресс – Традиция, 2007 – 592 с.
50. **Троєльнікова Л.О.** Крізь велич століть: еволюція художньо-освітнього простору. К., ДАКККіМ, 2006, – 444 с.
51. **Тягло А.В., Воропай Т.С.** Критическое мышление. Проблема мирового образования XXI века. Харьков, Ун-т внутренних дел, 1999. – 285 с.
52. Україна на шляху до інформаційного суспільства. (За заг. ред. М. З. Згуровського). – К.: Політехніка, 2004. – 482 с.
53. Філософія освіти ХХІ століття.: проблеми і перспективи. Методол. семінар 22. 11. 2000р. За ред. В. П. Андрущенка. – К.: Знання України, 2000 – 520 с.
54. **Фуко М.** Археология знания. К.: Ника-центр, 1996. – 206 с.
55. **Шамова Т. И.** Управление образовательными системами. Учеб. пособие. М: ВААДОС, 2002.- 319 с.
56. **Шевкун І.Г.** Філософія менеджменту. – Запоріжжя, 2007. – 262 с.
57. **Шершньова З. Є.** Стратегічне управління: Підручник. К.: КНЕУ, 2004. - 695с.